

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k,
„ pol leta 4 „ — „
„ četrt „ 2 „ 20 „

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k
„ pol leta 5 „ — „
„ četrt „ 2 „ 60 „

Vredništvo in opravišstvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Oznani:

Za navadno tristočno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 „ „ „ 2krat,
4 „ „ „ 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štempelj) za 30 kr.

SLOVENSKI NAROD.

Izviren telegram „Slov. Narodu.“

V Gracu 30. maja.

Na Štírskem so volitve deželni poslancev: za kmečke občine 23., za mesta, trge in trgovinske zbornice 27., za veliko posestvo 30. junija. Vlada bode podpirala nemškutarje, ker se boji, da bi Slovenci ne šli v državni zbor.

Pozor Slovenci!

Časi so se huje preobrnili, nego smo se tega nadejali. Dunajska klika, prejšnjega nemškutarskega ministerstva hlineča se zalega, vrgla je svojo krinko z lica ter se nam Slovanom in federalistom pokazuje v svoji pravi obliki. Hlinila se je ta svojbina okolo Čehov in Poljakov, zdaj pa, ko je Čehi nočejo na migljaj poslušati, ampak možato svoje stare pravice tirjajo, vrgla se je Nemcem in liberalcem v naročje!

Časi so nam Slovanom zoperni in sovražni. Kranjskemu zboru so vse predložene postavbe nepotrjene nazaj poslali. Kranjci so namreč v svojem zadnjem zboru postavbo sklenili, naj se po Kranjskem Slovincem po slovenski v kancelijah piše, kakor to tirja že državna postava sama, za katero pa se uradniki niso veliko menili. Ali kaj je dunajska vlada s to postavbo storila? — Vrgla jo je nepotrjeno pod klop, in je odgovorila, da cesarskim uradnikom noče zapovedati, da bi slovenska pisma iz kancelij dajali. —

Druga postava, koja je ravno tako pravična bila, kakor prva, in ktero je tudi deželni zbor kranjski ministrom v potrjenje poslal, tirja, naj bi začetne ali kmečke šole po Kranjskem in to samo tam, kjer sami Slovenci prebivajo, slovenske bile in naj bi se v njih vsi nauki po slovenski učili, pri nemških Kočevarjih pa in na nemških Fužinah da naj ostanejo šole nemške. Ali kaj je s to pravično in ravnopravno postavbo ministerstvo storilo? — Vrglo jo je nepotrjeno pod klop!

Tretja krivica, ki se je Kranjcem, našim soro-

dnikom slovenskim storila, je ta: Deželni odbor v Ljubljani je v šolski deželni svet po svoji postavni pravici izvolil dva moža, koja sta oba učena, oba spoštovana in po Kranjskem in drugod visoko čaščena, da bi ta dva niže šole vladala in nad njimi kakor svetnika čuvala. Ali kaj je dunajska vlada zopet storila? — Nij jih potrdila, morebiti samo za to ne, ker je eden duhovnik in ker družega Dežman imenuje klerikalca; kajti ona moža se nista v ničem proti vladi ali proti postavbi kedaj zagrešila.

Iz teh prikazni smemo soditi, — in te sodbe ne more živa duša podreti, — da dunajska vlada ne mara čisto nič za naše potrebe, da ona ne želi slovenskega jezika v šolah in kancelijah, da ona ne mara za živo in glasno tirjanje Slovincem, ki so že pri več kakor tisoč priložnostih glasno tirjali: Dajte nam domači jezik v šole, dajte nam ga v kancelije, da se v domačem jeziku bolje vseh potrebnih nauk naučimo in da bomo vedeli, kaj nam iz kancelij pišejo in da svoja kancelijska pisma tudi sami brez tolmačev razumemo. Za vse to pa dunajska vlada ne mara, za vse te naše potrebe nima ušes. Iz tega postopanja smemo sklepati, da vlada proti Slovincem ni toliko pravična, kolikor proti Poljakom, katerim je vlani poljski jezik v vse šole in v vse kancelije dopustila, tudi v take šole in v takih krajih, kjer ne stanujejo Poljaki, ampak Rusi. Vlada ima torej dva prača, za Slovence drugega, za druge narode zopet drugega. Iz tega pa tudi izvira na naši strani prepričanje, da nam ni treba zaupanja do sedanjega vlade imeti; kdor nam pravice ne dá, tega tudi ne moremo ljubiti. —

Rojaki! iz teh navedenih prikazni lahko sodite, česa imamo tudi v politiki od sedanje vlade pričakovati. Mi bomo stiskani kakor pod Šmerlingom in Giskro, tako tudi pod Potockim, če ravno je Poljak, tedaj po rodu Slovan. Vlada nam bode godla, in to neprijetno pesem, in mi bi naj za godbo plesali; mi bi plačevali, pa poleg molčali; mi bi se naj dajali zatirati, pa poleg še vlado ljubili. Ako smo možje, tega treba ne bode. Naj povemo, kako se takej sili ubranimo.

Volitve v deželne zbore so pred pragom. Vsakega dne pričakujemo razpisa novih volitev. Poiščimo si že sedaj takih mož za poslance, ki bodo neustrašeni za Slovence govorili. Mi si moramo samo doma čih ljudi izbrati, takih, koje kakor prijatelje in zagovornike Slovincem poznamo; kdor od nemškutarjev ali lahonov kaj dobrega pričakuje, tistega moramo že zdaj prisiliti v svojo slepeca krstiti.

Mi Slovenci imamo sami dosti svojih ljudi, ki so dovolj učeni in dovolj pošteni, da bi nas zagovarjali.

Ako pustimo vlado in nemškutarje še dalj časa z nami tako delati, kakor do sedaj, prišlo bode tako daleč, da nam bode še po slovenski med seboj govoriti prepovedano; prišlo bode tako daleč, da bomo kakor ovce Prusom in Talijanom prodani, potem pa nam gorje!

Trdo se postavimo na noge! Kakor si posteljemo, tako bomo spali. Ura hiti neprenehoma; zdramimo se z glasom: Bog živi, Bog ohrani Slovence!

Kako se nam je pri volitvah obnašati?

□ Kmalu bodo po vsej Sloveniji volitve. Te volitve bodo za nas Slovence morda odločnejše, nego so bile koje prej. Ne samo sramota za nas bi bilo, ko bi zmagali tuje in prijatelji tujcev, sovražniki naše domače besede in domače slovenske šege, bila bi tudi neizmerna škoda za našo prihodnost. Čas hiti naprej, v Avstriji in v Evropi reči strahovito hitro zore; kamor pogledamo, povsod je nezadovoljnost, povsod kipí in hrumi. Tako se moramo Slovenci vprašati: kaj bo v prihodnosti z nami? Tujec nas bo v gospodarstvo dobil popolnoma, ako se ne pripravljamo, ako se na vso moč ne branimo.

Narodni slovenski poslanci so naša glavna bramba! Da se izvolijo zdaj povsod po Slovenskem narodni slovenski poslanci, da nemškutarstvo na vrh ne pride: to moramo z vsemi močmi, z vsem pogumom in z vso mogočo delavnostjo prizadevati si.

Še niso volitve razpisane. A ker bodo kmalu, moramo se že zdaj pripravljati, moramo se organizirati,

Listek.

Harambaša.

Zgodovinsko-romantičen obraz. Česki spisal Pr. Chocholoušek, poslovenil Podgoričan.)

(Dalje.)

„Zakaj se bojiš?“ — oče Džindafić-beg vpraša sina Emina, „ali mar mi ne znamo, kaj je pobratimstvo? Saj jaz tudi ne bi bil drugače učinil. Ali pogledi tje kaj-le!“ — pokaže na stran, kder je bil Marjanko zginil.

Mladi beg pogleda tje kaj in zagleda dve, tri človeške postavbe, da dalje in dalje hité za Marjankom.

„In da jih je še toliko,“ — Emin nevoljen vikne, „videl sem jih, a pobratima, če prav bi ga moral osvoboditi še enkrat, ali pa poginiti z njim vred!“ — že hoče planiti po poti za njim, ali oče ga zadrži.

„Upokoji se, Emin!“ — oče mirno reče sinu, „sami si vendar ne smemo s peskom prašiti očí. Zakaj bi lovili posamezne, ker jih pozneje lahko zalotimo celo gujezdo. Tvoj pobratim, ta kaurin, nij v nevarnosti; le pokazati nam bode moral pot v ležišče svojih bratov skovikačev. — Hm, Emin,“ — samoljubno govori dalje, ker je videl, da je sin zavzeto oči vprl v nj, „ali meni, da nijsem znal, kaj učiniš, kaj moraš uč-

niti, da ti tega psa senca ne zapre vrat v prorokov raj? Na naš nasvet je moral iti v najglobčo ječo, a s prorokovo pomočjo se je posrečilo!“

„Mogočen je Bog!“ — oglasi se kadi-effendi, kateri je v kratek kožuh iz volčje kože bil zaviti in kakor prikovan razprečeno stal na mestu; le prikimaval je z glavo — na znamenje svoje zadovoljnosti, ker se je tako oponesla bila jim njih čudovita, hvalna zvižanost.

„Marjanko tedaj nij v nevarnosti,“ — mirnodušno omeni Emin-beg, „ostali pa, kaj mi je do njih; jaz sem zadostil pobratimstvu.“

Emin-beg je bil blagodušen, nij bilo lahko ustaviti se mu, ali kako bi bil mogel osvoboditi se drugače? Če se Turek pobrati s kristijanom, priseže, da hoče, če ne zadosti zahtevam bratske zaveze, da mu pobratim zastopi vrata v prorokov raj, da nikdar ne bode videl tistih radovanek, niti v edenu hurisek, ki je Mohamed obljubil jih vsem, kateri verujo v nj. Emin svojih misli nij zamolčal pobratimu hajduku; v obraz mu je povedal, da mu nij nič do Marjankovih tovarišev; saj tudi Marjanko v boji zoper Turke in poturčence nij bilo na mari, ali je v koliščini Eminov oče ali kateri njegovih sorodcev, ali ne. Emin je bil zmerom goreče veren bratrskim zahtevam, če pa Mladenovi hajduci tudi vsi povprek zaido Sarajevcem v pesti, in če tudi Marjanko utegne biti meju njimi, kaj do tega mlademu

begu? Da si le nasiti srd do zaničljivih kaurinov, zlasti do hajdukov; kedaj bode pa treba varovati pobratima, temu bode še časa dosti, predno zopet pride v nevarnost; mogoče pa je tudi, da ne bodo več v njej.

Dosti to: Emin je bil pokojen sam se seboj, zadovoljen je bil tudi s kadijevimi zvižastvom, nakanjenim hajdukom na pogubo.

„Hvala proroku,“ — omeni zopet kadi, „izborna se jim snuje, naši nijso še dali nikakovega znamenja dosle. — Bismillah! ne bode več ta pes Mladen blatil nam ne brad!“

Jedva je bil to izgovoril, že v daljavi zagrmé puške, po njih gromu pak se razlegne radosten krič. „Kaj! — ali hudobni duhovi igrajo z nami, ali kali?“ — S temi besedami je kadi poparil svojo radost. „Prijatelj,“ — obrne se razhujen v bega Džindafića, „meni se zli, da je ta pes Mladen peska nasul nam v oči.“

Ne, ti nijso naši,“ — omeni Džindafić, ki je skrbno nastavljal uho v daljino, „zagrmelo je blezu dvajset pušek, naših pa so šli le trije za njim.“

Pa je prav imel. Že je Marjanko hotel kreniti na stran, kar se snide z očetom in s hajduci. Junaci radostno huščno, in na znamenje svoje radosti sprožijo puške po starej hajduškej navadi.

Mladen se je bil namenil, da osorno pozdravi

moramo delati in resno agitirati začeti, kajti gotovo je, da bosta nemški liberalizem in slovensko nemškutarstvo svoje mreže čez našo deželo prepregla in lovila v svoje zanjke slovensko ljudstvo. Te mreže nam je odvažno povsod trgati.

Volili se bodo najprej volilni možje. Ti morajo Slovenci biti, morajo prvotnim volilcem prej obljubiti, da volijo le slovenskega, vseskozi narodnega kandidata. Da se bo pa to zgodilo, treba je, da **vsak** izobrazen in podučen Slovenec, vsak komur je blagor domovine svet, precej začne delati, volilce podučevati. Pustimo ves prepir, ves razloček stanov, različna stališča: narodnjaki, do moljubi bodimo. Zdaj gre za našega naroda prihodnost, resen je čas, bodi naše delo tudi resno in možato in netrudljivo. — Kdor imaš priliko, imej voljo, pojdi okrog volilcev, govori, prepričaj! Kdor imaš znanje, piši jim, če govoriti ne moreš. Stvar naša je pravična, narod naš je bister, Slovenec hitro sprevidi, kaj je prav in dobro, kaj je njegova pravica. Ali rok ne smemo križem držati, besede ne varovati, da nemškutar in sovražnik s zvijačo Slovence ne prevari.

V vsacem okraji naj se poseben odbor ustanovi, skupno delo je izdatnejše delo. Odbor naj skrbi, da ne bo noben kraj zapuščen in nepodučen, da bodo volilni možje samostojni, neustrašljivi in pravi naši možje. Nihče naj se delu ne odteguje. Vsak naj bo delaven, kakor da bi na samó njegovem delu slonel dober izid.

Ako bomo ravnali tako, bode zmaga naša, kar daj bog in junaško delo!

Program.

17. t. m. v Mariboru iz vse dolénje Štirsko zbrani slovenski rodoljubi so sklenili, da hoté kandidate za prihodnji deželni zbor priporočati na podlagi sledeče dogovorjenega programa:

I. Slovenske tirjatve v državopravnem oziru:

1. Zedinjenje vseh Slovencev je naša poglavitna težnja; dežele, v katerih živimo, nimajo pravice, niso osebe pravice zoper naš narod, amapk narod je moralična oseba, ki kot takovšna nikoli ne more zgubiti svoje osebnosti pravice do združenega pravnega življenja v eni avstrijski kronovini.
2. Tirjamo, da se nemudoma vpelje za Slovence raba slovenskega jezika v vseh javnih vladinih, deželnih, cerkvenih in šolskih zadevah; ob enem priznavamo enake pravice vsem drugim narodom.
3. V povspreh pravosodja tirjamo že zdaj višo deželno sodnijo za vse Slovence, s sedežem v Ljubljani.
4. Ker po dozdanjih skušnjah večina štirskega zbora zgorej navedenim tirjativam ne bode prijazna, hoče-

mo delati v zvezi in sporazumljenji z drugimi avstrijskimi federalisti.

5. Slovenski narod — želé, da se naša država preosnuje na federalistični podlagi — priznava samo vojaške, finančne in trgovinske zadeve kot skupne.
6. Vse druge zadeve spadajo v oblast deželnih zborov.

II. Tirjatve v cerkvenem oziru:

1. Slovenci nimamo nič proti temu, da drugoverniki, ki uživajo popolno versko svobodo, imajo z nami enake državljanske pravice; toda kot katoličani tirjamo, da tudi katoliška cerkev vse svoje notranje zadeve samostavno uravnava.
2. Ker je vse na tem ležeče, da se naša šolska mladé izreja v krščanskem duhu, želimo, da se šolska postava še enkrat presodi in tako popravi, da se v samostalni organizaciji šole tudi katoliški cerkvi primeren vpliv pri nadzorovanji šol odloči.
3. Cerkevno premoženje je kakor vsako drugo nedotakljivo.

III. Tirjatve v drugih splošnih zadevah:

1. Društva za napredek obrtnije, splošne omike i. t. d. naj se po potrebah tudi iz deželnega zaklada podpirajo.
2. Napredek v obrtniji je le mogoč, ako se iz deželnega zaklada več stori za vravnanje naših rek, osnovo in ohrano dobrih cest itd.
3. Hočemo da se varno pazi pri osnovi novega katastra, da ne bodemo preveč obloženi z davki. Ob enem želimo, da se pri tej priliki naše zemljiščne knjige tako vredijo, da pridejo v popolno soglasje z novim katastrom in da se potem vsled tega realni kredit bolj okrepeča.

IV. Vsa druga vprašanja se prepuščajo svobodni previdnosti naših poslancev.

Dopisi.

Iz Ljubljane 28. maja [Izv. dop.] Pa so le imeli zopet enkrat naši „verfassungstreue“ svojo konstitucionalno veselico na štrleščih; poravnavali niso dosedajnih svojih pregreh, sčevali in hujskali so temveč z novega po svoji stari navadi. A mi se za njih prazne fraze ne brigamo, pustimo jih toraj; saj jim itak bije že enajsta ura. Dež za solncem mora biti, za veseljem žalost priti. — Plakáti, ki vabijo na tabor v Sežano, so nalepljeni tudi po Ljubljani; delajo pa te velike rudeče črke nekterim ljudem toliko priglavic, da se jim skoro jame v glavi blesti, kader jih nehoté morajo videti. Ravno zdaj po razpustu dež. zborov so tabori največje važnosti, in to tolikanj več, ker nas bode začelo birokratično nemško-poljsko ministerstvo z očetom

sina, toda nij se zdržal, splaval mu je okrog vratu. „Ubogi moj Marjanko!“ — ogovori ga nežno, kakor bi bil govoril se ženo, „tako tedaj je oslepil to lesk? Takoj iz početka je čudna bila moja slutnja, da se ne steče dobro ta tvoja ljubezen, izvedel sem vse od Krstića,“ — razodel je Marjanku, ki je zavzet oči vprl vanj, razen Krstića nij živej duši mogla biti znana njegova ljubezen. „Bogme, sin, po haremi se ne rode hajdukovi žene, le eno poznam, da se je povspela visoko tako, da je spoznala hajdukovu ljubezen, a ta je tvoja mati. — Alo junaci!“ — radostno vskrikne, „kteri izmed vas najpopreje materi sporoči veselo novico?“

Plane jih nekoliko iz trume in to trenutje v ranem mraci zginó tovarišem izpred očíj.

Po časi junaci koračijo za njimi, a nobeden hajdukov v svojej radosti ne zapazi, da nekeve črne postave tavajo po poti za njimi.

VI.

Hajdukovi je radost v taboru oplašila vest, harambašinja — da leži zelo bolna, da jej ni veselo oznanilo o Marjankovej vrnitvi nij olajšalo hude bolezní.

Dan je poknil in beži dalje, a harambaše le nij iz skalnate palače k hajdukovi, niti njegovih sinov; hajduki poleže po trati, in pridruži se jim Toraić se svojimi tovariši vred, ki so izvršili sodbo, ktera je bila zadela Tejsijo. Pripovedajo si, kaj nenavadnega se je

dogodilo po noči. Tomić pripoveda, kako so usmrtili Tejsijo: eno nogo — da so na kol nateknili na poti v Sjenico, eno pa na cesti v Sarajev, roci pa vsako drugam, a trup, kako so ga sežgali in pepel vrgli v Milijasko. Zopet drugi mejusobno govoré o harambašinji, o bašinej hčeri, o baši Mahmudu, o Marjankovem zajetji, in kako vezir Vedži namerja bosniške krščane osvoboditi krute sužnjosti, s katero jih mučé spahi in begi poturčenci.

Že solnce stoji na poludnevem nebu, a harambašinji nij še nič odleglo.

„Kaj pa, ko bi popu dali vest, da sv. mašo odsluži za-njo,“ — omeni Tomić, „gotovo bi odnehala bolezen.“

„Saj res,“ — pritrdi nekoliko njegovih tovarišev, „ali pa, ko bi njenih oblačil katero nesli tje kaj, zato da ga pobjagoslovi pop.“

„Najboljše bi bilo,“ — sproži eden hajdukov, „ko bi jo nesli k sv. vladiki na Črno goro.“

„Kaj pa da, res!“ — omeni Tomić, „ali kaj? tje kaj je ne prinesemo ne danes, niti jutri.“

Po tej pravičnej omenitvi umolknó vsi, vsak je imel svoje misli, kako bi se najboljše in najhitrejše utegnilo pomoči harambašinji.

Že je solnce preplulo poludnevno črto, harambaše pa le še nij mej junake.

(Dalje prih.)

Beustom na čelu prejkone pritiskati z novega na steno. Ojačiti in oborožiti se moramo toraj vsestransko ter skrbeti, da bode narodova masa vedno za nami. In tako se bomo sukali z novega v stari tiranski šoli z narodom vred; v njej se bomo pa, akoravno nas bode morda stala dosti političnih mučenecov, ktere bodo dali drž. pravniki v podlogo kanonom, izurili in do dobrega politično izobrazili. Da bo pa napósled zmagala pravica; da bomo zmagovalni slavni venec iz borišča nesli mi, tega nas nikakor ni strah. Rekel sem: oborožiti se moramo vsestransko; da, iskati si moramo pravih domačih zaveznikov, ki skušajo in prenašajo iste težave, kakor mi. Kako slavno mesto, kako imenitno ime si bomo pridobili v slavjanski zgodovini Slovenci, ako prihitimo po dovršenih volitvah za dež. zbor z aktivno opozicijo na pomoč pasivni česki opoziciji. Brat z bratom, rod z rod! —

Birokrati so se jeli zdaj, ko je porazumljivo (!) Potockovo ministerstvo zajahalo nekdanjega Giskrinega šimeljna, zopet bolj postavljati; pri vsaki reči hočejo imeti predstvo, povsod prvo besedo. Na eni strani nam pridigovajo svobodo in prosto gibanje, na drugi imajo pa za nas pripravljenih sto in sto odprtih vrat v ječe. Da bi jo vrag tako liberalnost! Konradov obraz, kojega lica so po padcu meščanskega ministerstva malo otemnela, se je zopet razvedril in smehlja se, kakor se je smehljal nekdanj. Še nas bo vodil za nos, še se norčeval z nami, še nam tiskal cinična oznanila, „da je naš jezik postavno v šole in v urade vpeljan“. Nekako čudno le se slaga s tem njegovim izrekom veliko-nemška najviša dunajska birokracija, ki nam ne sankcionira nobenega sklepa dež. zbora gledé slovenske enakopravnosti. Ali mar ni s zadnjim odlokom gledé vpeljave našega jezika v urade dosti očiten odgovor Konradu, da naš jezik še ni vpeljan v javnost in da ne bo še najmenj eno leto. Sapienti sat! Sicer pa Kranjska kmalo ne bo vedela, zakaj voli in zakaj vzdržuje in plačuje dež. in drž. zbor. Ko bi le to igrališče tako drago ne bilo! —

Zarad prevelike daljine se društvo „Sokol“ ne bode in corpore udeležilo tabora v Sežani; posebno veliko udov se hoče pa odlikovati pri taboru v Cirknici. Tudi sploh bo Cirkniški tabor ljubljansko prebivaljstvo prav mnogobrojno obiskalo.

Iz Maribora. [Izv. dop.] (Potocki. — Čehi in mi Slovenci.) Konec, ki ga je Potockega „pomirjevanje in porazumljevanje“ vzelo, nas je, to priznavamo radi, raznenadil. Po mojem mnenji je naj-novejši korak dunajske politike eden izmed onih coups d'etat ali po domače raketeljnov, ktere Beust vselej spušča, kader je v zadregah. Nismo se motili, ko smo o Potockem prvič pod tem znamenjem pisali, da je vspeh jegove (vsaj kakor jegove tako naslovljene) politike jako dvoumljiv in negotov, ker je ona samo prekuha politike ministerske pod Tassejevimi predsedništvom nastavše manjšine, ktera manjšina je ravno tako centralistična bila kakor jena posestrima večina, s tem edinim razločkom, da je manjšina hotela državnemu zboru „puščati“ ter z obnovljenimi močmi delati. V tem pa, kar se obnavljanja zborov tiče, je Potockega vladina pritika še za manjšino zaostala; kajti je česki, najvažnejši dež. zbor, nerazpuščen. Takó smo tedaj pri starem: stari državni zbor, stara večina, stara načela, prejšnji — vspeh. Ta pa bode po našem mnenji: odstop ali pa odprava nepriljubljenega sedanjega ministerstva, nastop nemško-liberalnega, novo pritiskanje Čehov in Slovencev, dokler se vsi federalisti ne združé. Vsega tega meteža nasledki pa so sedaj še neproračunljivi in neprovidljivi. —

Česka opozicija se je po vladnih naopačnostih le ojačila. Zveza starih in mladih, ljudstva in plemstva je pri nevarnosti vsem preteči se pobistrila (pohitila) in združeni ter složni med seboj pričakujo Čehi kakor krepka trdnjava sovražnikovega prihoda. Dokler so Čehi v državopravnem vprašanji edini, dotle jih nikdo v Avstriji ne more užugati; českemu vprašanju se ne dá zogniti; ono sôče nerešeno ostane skala, o ktere se vsaka avstrijska ustavodaja in ustavoprestroja razlupi. — Kar se nas Slovencev tiče, nam ni preje o vpljivu na dr-

žavno osodo govoriti, nego so volitve v deželne zборе srečno dokončane.

Federalizem s prepuščanjem kolikor menj predmetov skupnemu državnemu zboru, domačih in posebnih zadev pazboru združene Slovenije — to je in ostane vedno in nepreklicljivo naše geslo. Mi smo si svojih „pretenzij“, kakor jih Nemci imenujejo, popolnoma svesti; ali ravno zato ker smo si jih svesti, jih tudi ne popustimo, ampak se jih hočemo tem resneje in tem odločneje držati, čem bolj nam jih nasprotniki oponašajo. V teh dveh točkah smo si edini; oni bode s časom gotovo zmagali, ako Avstrija sploh ostane.

Iz Soške doline, 28. maja. [Izv. dop.] — Jaz sem bil tudi na taboru pri Tominu in se ne morem zadosti načuditi popisovalcu tega tabora gledé njegovih tako natančnih števil, došlih taboritov iz posameznih okrajev. Iz Cerkljanskega okraja jih je vidil ravno 10, kakor v št. 53. „Sl. N.“ piše, iz Bovškega cele tri taborite, in opazi, da tam narodna zavest najbolj mirno spava. Jaz pa, ki tamošnje okoliščine dobro poznam, moram žalibog trditi, da narodna zavest tam ne samo spava, temveč Bovčani se hočejo po sili ponemčiti, ter ozvončeni nemškutarji ljudstvo zasmehujejo, da je še na tako nizki stopnji izobraženosti, češ da se dá še zmerom za nos voditi od mračnjanskega duhovstva, ki ga k tem smešnim (?) taborom vabi. Obžalovanja vredno je, da ravno ta okraj, ki šteje 8 županij, ni nobenega povabila za na tabor prejel in marsikter je rekel: kaj bomo hodili, ker nas nihče ni povabil! Veselo je pa vendar to, da kljub temu je ravno iz tega okraja ena majhina vasica — brez vsega povabila — poslala k taboru čez 60 mož, ne pa celi okraj samo tri, kakor sporočuje dopisnik. Gledé zamude povabil se bo kdo izgovarjal, da je bila kaka pomota; ali jaz sem Tomaž, ker tudi za prihodnji tabor v Sežani ni na celem Bovškem videti nobenega povabila. Ako bi bili Bovčani povabljeni, prišli bi bili v obilnejšem številu in h koncu tabora bil bi gotovo kdo za besedo poprosil in nasvetoval, naj se pri prihodnjih taborih glasuje za odpravo marsikake nepristojnosti na Bovškem. Potrebno se mi zdi posebno: pospeševanje narodnega in odprava nemškega jezika v domačih šolah; naj se napravijo normalke: v Kanalu, v Tominu, v Kobaridu in Bovecu, semtrije tudi dekliške in ljudske šole; naj se presitnemu beračenju na Bovškem pride v okom z naravno primernega zavoda za uboge — ali bolje rekoč — za postopake; naj se zabrani Benečanom pohišna prekupčija (hauziranje) po Avstriji, ker nam iznašajo denar in delajo škodo hauzirimskim Bovčanom; naj se prenaredi vojaška postava, ker ni prav n. pr. da 59 letni oče dá k vojakom starejše tri sine in mora potem sam rediti morda 7 nepriletnih hčerá. Predno sinovi doslužijo, ima tak oče 71 let, če prej ne umrje, in neoskrbljene hčericice zapusti pri bolehnih materi. Kaj pa še le, če vsi trije sinovi na vojski obležijo? Bog — ali pa soseska, če hoče — naj zdaj redi zapuščeno družino. Taki in enaki žulji tiščijo Bovčana in ravno na taborjih bi se dali odstraniti. Žalibog! za tabore ne marajo in sosednji Slovenci jih k njim še vabijo ne. Ako ne dobimo narodnih uradnikov v Bovec in ne za narod vnetih duhovnov v Bovec, Log, itd. kakor sta n. pr. za narod vneti gg. Makarovič na Trnovem in Leban v Šoči, bogme! Bovški okraj se v kratkem ponemči; saj nemški element se že razširja tudi v Kobaridu, ki spada v tominski okraj k središču severogoriškega slovenstva.

Dr. K o s.

Iz Vranskega okraja. X. [Izv. dop.] Odbor narodne čitalnice Vranske je v seji 18. aprila t. l. sklenil, da napravi 26. maja izlet v št. Jur v spodnjem Taboru. Ta svoj sklep je tudi sijajno izvršil. Škoda, da se ni to bolj očitno in z vekšo pomenljivostjo naznanjalo — razen načrtov veselja ni bilo nič storjeno za obilen pohod. Potem bi kdo mislil, da je veselica — izlet — „fiasco“ napravil; kdo kaj takega meni, se hudo moti. Že nekatere dni poprej so se ljudje med seboj pogovarjali in z veseljem drug drugemu naznanjali: na križovo je v št. Jurji tabor. Nomen — omen! V resnici, ko bi se bili govniki v politiko vtikali, to bi bil tabor, kakor ga še morebiti ni nobena čitalnica napravila. Od daleč nas je pozdravljala in vabila na visokem „maji“

vihrajoča trobojnica, kakor da bi nam bila klicala: sem-kaj pridite, okolo mene se zbirajte — tukaj je mesto, kjer slovensko, jedrnatu ljudstvo prebiva! — Kmalu popoldne se je začelo ljudstvo zbirati; prihajali so gosti od vseh strani, iz št. Jurja, iz Vranskega, iz Gomilske, iz Braslovč itd. Ljudstvo se je radovalo nad jedrnatimi govori, kateri so se vrstili; pa mnogo ljudi jih ni moglo dočakati. — Ker je čitalnica podučiven zavod, tedaj se tudi ni nikdo mešal v politiko; zapopadek govorov je bil največ o namenu izleta, kaj so čitalnice, kaj njih namen, kako so potrebne, da se po njih naš mili jezik čisti in goji itd. Vsak govor je bil z gromovitimi živio- in slava-klici sprejet, ki so doneli iz več kakor 1000 ust. Navdušenost je bila tolika, da je marsikter izmed pričujočih rekel: Grdo je res in velika krivica, da se naš jezik, ki je vendar tako lepoglasen, vedno zatirava in se mu pravice do veljavnosti kratijo. To mora drugače biti! — S posebnim veseljem smo gledali toliko število ženstva pri tej veselici, ki je vsaki govor s tako pazljivostjo poslušalo, da gotovo beseda, tamkaj slišana bode obrodila mnogo dobrega sadu. Domače pevke so nas razveseljevale z milimi glasi svojega petja. — Čitalnici vranski gre čast, da se tako hrabro in odločno poteguje za povzdigo narodne zavesti v Savinski dolini. Slava jej! —

Vse se je obravnavalo v najlepšem redu; in da se je tako dokončalo, pripisati moramo to zasluženje pametnemu vedenju št. jurskih prebivalcev. Bilo jih je več nastavljenih od naših nasprotnikov, ki bi naj kak nered — škandal — napravili; ali modro zadržanje večine pričujočih jim je moralo njih prizadevanje odstraniti. Le eden, sicer že sivoglav, je „korajžo“ pokazal in začel zabavljati, ko je neki govnik rekel, da, kakor vsaki narod, imamo tudi mi Slovenci ne samo pravico, ampak sv. dolžnost tirjati, da se slovensko uraduje in da se naši otroci v materinskem jeziku v naših šolah podučujejo. Ko je to slišal, se je začel prav osorno pod nekim drevesom dreti, rekoč: Nič ni res, kar tukaj govorite — pred 2 letoma so nam povedali na žavskem taboru, da se mora čez pol leta po slovensko uradovati — in do zdaj se še ni nič zgodilo. — Te besede govorjene od zagriznega nemškutarja, podšuntanega in še znabiti podkupljenega od naših ljubeznjivih nemškutarčkov, so pač veliko pomenljive in lep dokaz, kako naši nasprotniki izpeljavo postav sodijo. Če se že takim privržencem prepočasi spolnujejo pravične tirjatve in dolžne obljube, kaj bi še le narodnjak rekel?!

Tako je prav in take izreke si bomo dobro zapomnili, in ob času porabili. — To je taktika naših nemškutarjev. Ako ne sejajo sovraštva med ljudstvo in ne delajo razprtije, lažejo, ščuvajo, šuntajo, ogovarjajo; in kader so vse to dogotovili, bijejo samega sebe v lice; — značajnosti ali sramožljivosti pri takih spačkih ne moremo iskati. Bog jih ohrani! Njih djanje narodni stranki več pomaga, kakor škoduje. — Še enkrat: Slava narodni čitalnici Vranski! Slava prebivalcem št. Jurskim in vsem, ki so bi tam in tako možato in neprestrašeno se obnesli in pokazali, da so vrli Slovenci! Bog daj, da bi se skoraj v Braslovčah in Mozirji videli. —

Iz Dunaja, 29. maja [Izv. dop.] V vrstah nasprotnikov avstrijskih Slovanov, namreč med Nemci, začinja nek strah vladati. Volilno gibanje se je začelo, in možje, ki so dozdej vsemogočni bili, vidijo, da vendar niso tako na trdnem stalu, kakor so mislili. Čisto zatrita stranka klerikalcev se prikazuje med Nemci tu in tam; med liberalci pak se prikazuje druga stranka meščanov, ki so se naveličali posameznim česti- in hleborádom dajati se za nos voditi. V državopravnem oziru bi nam Slovanom morda bili ti prijaznejši in pravičnejši nego klerikalci „Volksfreunde“ barve, ki so kar se slovanožrtnosti tiče vredni prijatelji in pomagači Šindlerjev in Kurand. — Sicer pa celo položje med avstrijskimi Nemci ni jasno niti njim samim. Izid volitev nas bode še le podučil, in najbrž njim samim pokazal, kako stojé.

Čujemo tu, da se nameravajo sem ter tam po Slovenskem postavljati novi kandidati. To je gotovo potrebno in dobro, nove neokrhane moči so

vselej velike koristi v narodnem napredku. To pa bi bilo vendar povsod paziti da se slovenski narod ogne ponovljenim izkušnjam kljunskim. Poznati je treba celo politično preteklost kandidatovo. Slovenski narod ne sme služiti posameznim za lestvo, po kateri bi kam radi priplezali. O komur je gotovo in nedvojbeno, da je od doma že prinesel srce za slovenstvo in slovanstvo, ta bodi naš mož. Sicer bodimo nezaupni, da se ne bo treba kesati.

Politični razgled.

Ministerstvo je potrdilo v dolnje-avstrijskem deželnem zboru skleneno volilno prenapredbo, razen onih paragrafov, ki hote census znižati.

Volilna agitacija med Nemci je že precej živahna postala. Vsak dan prinese kak nov volilen program. Ako vse ne moti, bode na Dunaji precej živ boj med propadlo verwaltungsrathske svojbino in pa med novo, mlajšo nemško stranko, ki tirja novih mož v zbere. Tudi v Gradcu se je osnoval poseben odbor, ki noče, da bi se kandidati deželnim volilnim okrajem iz Gradca diktirali, ampak naj bi se priporočali po samostalnih okrajnih volilnih odborih. W a s e r v Ptuiju ne bode več kandidiral, mesto njega se bode ponujal Nemec direktor Fichna.

Pri Poljaki je Potocki menda vendar nekaj dosegel. V „Politiko“ se namreč telegrafira iz Dunaja: Ministersko svetovalstvo je sklenilo, da bode imenovalo posebnega ministra za gališke zadeve, in da bode pred državnim zborom zagovarjalo, naj se pomnoži gališka deželna avtonomija; gledé odgovorne deželne vlade bode ministerstvo protivno poljskim tirjatvam. — Za te obljube so se gotovo Poljaki zavezali, da zopet pridejo na Dunaj v edino izveličavni državni zbor.

V Pragi so zopet zvohali novo zaroto z lastno tiskarnico itd. in so začeli že zapirati. Menda vlada take zarote prav živo potrebuje, da bode mogla z izjemnimi naredbami zopet enkrat Čehom usta mašiti.

V Zagrebu je na videz vse zopet mirno, a menda le na videz. Vlada ima posebno „piko“ na študente, za ktere ima pripravljene prav stroge zaukaze naredbe.

„Zatočniku“ se je te dni iz Dunaja telegrafično naznanilo, da je bivši temešvarski župnik Mihaljevič imenovan za nadškofa v Zagrebu. Po tem takem bil bili torej vladiko Strossmayerja prezrli. Časniki poročajo, da se je iz Rima naznanilo grofu Beustu, ka bi papež Strossmayerja ne potrdil. — Koliko je na teh časniškarskih poročilih resničnega, ne moromo presojati. —

Italijanski vladi mnogo zadreg dela ondotno republikansko gibanje. Uporne čete se vedno množé, vlada ni nobene popolnoma zatrla. Posebno pomenljivo je, da se uporne čete kažejo v južni, severni in srednji Italiji. Iz vsega je razvidno, da ima to gibanje nekako enotno vodstvo. Voditelji so sicer še neznani, a to ne predrugačuje istine, da nahaja gibanje med prebivalstvom mnogo simpatij in podpore. „Pressi“ se je te dni telegrafiralo, da je vlada ob Tesinu morala pomnožiti vojaštvo, ker se jej je naznanilo, da hočejo italijanski emigranti siloma vlomiti v deželo. Po najzadnjih poročilih se je tudi v Paviji unél upor in so po mnogih drugih mestih pokale petarde.

V Rimu se kar najživahneje razpravlja o dogmi zaradi papeževe nezmožljivosti. Rezultat še ni znan.

Razne stvari.

* („Naša sloga“) tako se imenuje podučen, gospodarski in politični list, kterega bode za Primorske Hrvate v Trstu izdajal g. A. Karabaič. Prva številka je prav srečno uredovana, jezik jako popularen in zunanja oblika prav čedna. Mnogo sreče in vspeha!

—u— (G. Josip Stritar,) vrednik „Zvona“, je od ministerstva notranjih zadev imenovan za kontrolnega vrednika prestavljanja drž. zakonika na slovenski jezik. Znano je, da je v tem oddelku

30 natisov! Ta visoka številka od-
višno dela vsako drugo priporočanje. Vsak iztis
izvirne izdaje od Lavrentiusa mora
biti zapečaten s tū ponatisnim pečatom, na
kar naj se pazi!